

Nem ígérték
3,60-as kenyeret

Dr. Kovács László, a JATE
politológiai tanszékének adjunktusa.

■ A kormánypárt vezető politikusainak bizonyára nagy meglepetéssel szolgált az első forduló, ha hitték saját nyilatkozataikban. Egyáltalán, várható volt, hogy az MDF-nek már május 8-án kiosztják az ellenzéki szerepet?

– A közvélemény-kutatási adatok ismeretében már hónapokkal ezelőtt várható volt, hogy a kormánykolíció nem fog fennmaradni. Ugyanezekből az adatokból az is kiderült, hogy az MSZP komoly társadalmi támogatottsággal rendelkezik. Számomra meglepetést az ilyen nagy arányú győzelem okozott. Persze hozzá kell tenni, hogy nincs még vége a választásnak. Ha Magyarországon egy angol típusú választási rendszer működne és nem volna listás szavazás, akkor a 176 fős parlamentből 162 mandátum a szocialistáké volna. Ez nem jelentené a magyar társadalom politikai tagoltságának tőkéletes megjelenítését.

■ Egyetért azzal, hogy ismét valami ellen szavaztak az emberek, nem feltétlenül valami mellett?

– Azt hiszem, hogy a választók véleményének kialakításában működött ilyen effektus is. Egy nagy pártnak sokféle rétegből áll össze a választói tábora. Ha arra gondolunk, hogy négy éve az MSZP kapott 10 százalékot, az akkori szavazókat felfoghatjuk a párt közvetlen, elkötelezettjeiként, akik a baloldali értékkel szimpatizálnak. A mostani eredményre szokták egyesek mondani: nosztalgia a 3,60-as kenyér után. De ha megnézzük, a szocialisták milyen választási kampányt folytattak, a legnagyobb rosszindulattal sem lehet felfedezni a 3,60-as kenyér ígretét. Az nagyon összetett kérdés, hogy milyen szempontok alapján éreldődik meg az emberekben a döntés. A program, a vezető személyiségek szimpátiája, az eddigi kormánypolitika megítélése, mind befolyásoló tényező. Az MSZP nem hirdette meg, hogy felszámolja a munkanélküliséget, ezt – meg a 3,60-as

Hogyan vélekedik az első fordulóról?

A politológus, az alkotmányjogász, a pszichológus

Egy hete túl vagyunk a képviselő-választás első fordulóján. Annak eredménye ismeretes, 30 százalék fölötti eredményt értek el a szocialisták, második helyen a szabaddemokraták állnak, ennek a két pártnak az egyéni jelöltjei jó eséllyel, előkelő helyről várhatják a folytatást. Az MDF leszerepelt. A pártok az elmúlt napokban sietve kifejtették véleményüket az első fordulóról, lapunk helyet adott a választópolgárok szavának is. Ezúttal a politológus, az alkotmányjogász és a pszichológus mondja el, miként látja a történeteket.

Messze még a polgári társadalom

Dr. Szentpéteri István, a JATE Alkotmányjogi Tanszékének tanára.

■ Mivel magyarázható a szocialista párt imponáló szereplése az első választási fordulóban?

– Ha szociológusként kellene válaszolnom – amire már nem tarthatok igényt –, akkor azt mondanám: a magyar társadalom állapotából magától értetődő ez a választási eredmény. Az elmúlt négy évtizedben minden spontán szerveződést rossz szemmel néztek, vagy fel is oszlattak, tehát a polgári társadalom kialakulásáról szó sem lehetett. Ehelyett egy párt nagyon jól organizálta a saját embereit és különféle szervezetein keresztül az egész társadalmat. Négy év nem elegendő a polgári társadalom kialakulására. Nincsenek szervezetek. Ebben látom a bizonytalanságot. Egyetlen igazán szervezett erő az MSZP. A régi, sejtyszerű szerveződés formálisan nem áll fenn, de létezik. Ez a párt messze előnyösebb helyzetben indult, mint a többi.

■ A kis pártok mind elvéreztek. Ennek oka miben keresendő?

– Ez a választási rendszer a nagy pártoknak kedvez. Ezt nevezik a szociológusok a Máté-effektusnak. Arról a bibliai mondásról, hogy akinek van, annak adatok, akinek alig van valami, attól elvételik. A kis pártok, amelyek a szavazatok 12

százalékát szerezték meg, kiesnek. Nekik a jövőben sincs esélyük, hogy bekerüljenek a parlamentbe. Valószínűsíthető, hogy még csökken a parlamenti pártok száma.

■ Az MSZP az ország minden részében és a fővárosban is győzött. Ilyen egyetemes lenne az ország? Mindeniütt a szocialistáktól remélik a megoldást?

– Távolról sem olyan nagy az egység. Jól érezhető a polgárosodott és az elmaradott vidékek közötti különbség. Utóbbi helyeken a párt 40 százalékot szerzett. Míg Győr-Sopronban, Vas megyében és idetartozik Szeged is, 26 százalék körül szerepelt. És ez végtelen nagy különbséget jelent. A dunántúli megyék közel vannak Nyugathoz, könnyebben megy az átállás. Ezt tükrözik a szavazati arányok is.

■ Kell-e tartani attól, ha a koalíció meghaladja a parlamentben a kétharmadot?

– Egyáltalán nem. Ugyanis ők ezzel vállalják a felelősséget is. Ez a négy év nem lesz könnyebb, mint az előző volt. Valószínű, az életszínvonal csökkenni fog. Európában példa nélküli, hogy milyen törvényeket kellett nálunk kétharmaddal elfogadni. A régi, történeti alkotmányok szerint egyszerű többséggel lehetett mindent elfogadni. Nálunk a sok kétharmados törvényt a kerekasztaltárgyalások konszenzusteremtő hangulata hozta létre. Minden párt biztosított akart magának a másikkal szemben. Később aztán

az MDF már teherként érezte. A demokráciához tökéletesen elegendő az egyszerű szótöbbséges módszer. Ha az MSZP többségbe kerül, sokkal megfontoltabb lesz. Mert hihetetlenül nagy különbség van egyedül vagy közösen viselni a felelősséget. Eppen ezért a szocialistáknak mindenféleképpen koalícióra kell lépniük valakivel a felelősség megosztása miatt.

A kormány süket füle

Balogh Tibor, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola pszichológiai tanszékének vezető tanára.

■ Minden pártnak megvan a maga tagsága, aktivistaköre és szimpatizánsai. De ez csak egy része a szavazók népes táborának. Az „elkötelezetlenek” tollát mi vezeti, amikor behúzzák a szavazócédulán a keresztet, mi alapján döntenek?

– Nekem több meglepetést okozott a választás. Az első mindjárt a részvételi arány. Sokkal kevesebbet vártam. Aki elment, az végiggondolta, hogy mi nem tetszik neki. Amit az elmúlt négy esztendőben ez a rendszer csinált az egyszerűen elképesztő. Ilyenfajta cserbenhagyása, sokkolása a tömegeknek nem mehet büntetlenül. Azt hiszem, senki számára nem volt kétséges, hogy ennek a rendszernek el kell tűnnie. Ami itt történt, az megbocsáthatatlan. Például: beindult egy kampány régebbi politikai vétségek retorziója érdekében és ahogyan ez folyt, ezt kultúrállamban büntetlenül egyetlen párt sem hajthatja végre. Megdőbbsent, hogy az MDF diplomás vezetői azt hitték, ezt meg lehet csinálni. Ez az ország büszke lehet magára, mert a tudományban, a művészetben óriási tehetségeket adott a világnak, de én egyetlen politikust nem ismerek, aki megállná a helyét Európában. Lehetnek tisztességes emberek, jó szakemberek, de mint politikusok gyengék. Persze az elmúlt negyven évtől fizetni kell, mert az elkötelezettség és nem a kvalitás

számított. Akárhogy is hitték az ellenzékiek, hogy ők mások, ők is annak a rendszernek a neveltjei voltak. Egyesek meglepetéssel fogadták, milyen sokan ragaszkodnak a régi rendszerhez. Beléjük nevelték, hogy az a jó. Kivételek vannak, de a többségre ez hat. Ahhoz, hogy az emberek elforduljanak, óriási konfliktus kellett volna. Ötvenhatban volt ilyen, most nem. Négy éve volt egy közhangulat, de az nem volt sokkirokozó helyzet. Azért sem értem az MDF vezetőinek meglepetését, mert ha valaki beállt a boltban a sorba, akkor hallhatta, hogy fordult a kormány ellen a hangulat. Azt én nem állítom, hogy ez nem ismétlődhet meg.

■ Boross Péter lelkén mennyiben száradhat pártja gyenge szereplése az első fordulóban?

– Ahogy ő átvette a hatalmat, onnantól tulajdonképpen vesztes volt. Van egy vicc – mostanában elég kevés születik –, ami kifejezi, hogy mikorra miniszterelnök lett, akkora már túl sokat nem tehetett. Boross Péter tudván a maga fogyatékoságait, fohászkodik az Istenhez, tegyen csodát vele. Az Isten a kitartó könyörgés után azt mondja, rendben. Azt tesszük, hogy átmegy Pestről Budára a vízen. Boross tényleg jár a vízen. Meglátja őt két horgász, mire az egyikük: – Nézd már, ez még úszni sem tud. Tehát sokat nem tehetett. Az MDF már annyira lejáratta magát. Nyíltan és durván fenyegettek másokat. Ez aztán a visszajára sült el, mint ahogy remélték. Senki ilyen nagy sanszot nem adhatott volna Hornnak és az MSZP-nek, mint a kormánypárt adott.

■ Lesz-e lényegi változás a második fordulóban?

– Azt hiszem, nem. Nekem nagyon tetszett a Fidesz, nagyot csalódtam benne. Orbán Viktor impertinens magatartása hozta őket lehetetlen helyzetbe. De visszatérve: a Fidesz egyik vezetője nyilatkozott a választások után rögtön és nyíltan kijelentette, ezt ők bukták el. Más pártokra kiabáltak, másban keresték a hibát. A riporter megkérdezte, hogy lesz-e még átrendeződés a második fordulóban, ő kijelentette: nem. Néhány voks és név még felbukkanhat, de lényegileg minden eldőlt. A részletkérdéseket a két párt között lehet majd eldönteni. Hogy kihúzzák-e a négy évet, azt majd meglátjuk.

V. Fekete Sándor

■ Kuncze Gábor: Egyezségekre kell jutni!

Az SZDSZ nem híve annak, hogy a pártelnökök kormányzati szerepet vállaljanak az elkövetkezendő időszakban, ám azt sem tartaná szerencsésnek, ha a számos egyeztetendő téma közül leragadnának ennél az egynél – mondta szombaton, újságírók előtt Kuncze Gábor, az SZDSZ listavezetője pártja kampányfőnökének pénteki kijelentéséhez kapcsolódva. Magyar Bálint ugyanis úgy vélekedett, hogy az SZDSZ nem vállalna szerepet egy Horn Gyula által vezetett kormányban.

Kuncze Gábor kifejtette: egy esetleges koalíciós tárgyaláson sok fontos kérdésben kell egyezsége jutni, ezek közé tartozik a programok összehangolása, a hatékony kormányzati és parlamenti munka feltételeinek biztosítása, valamint a személyi ügyek, amelyek közül a kormányfő személye

mindössze egyetlen. Nem érdemes tehát túl nagy vitát gerjeszteni e körül, lényeges viszont, hogy minél több kérdésben lehessen kompromisszumot találni.

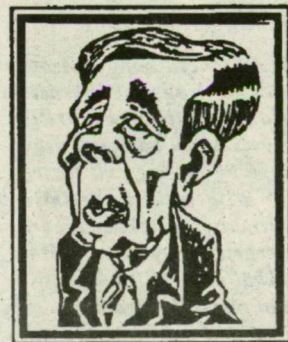
Az újságírók megtudhatták azt is, hogy a szabaddemokraták miniszterelnök-jelöltje nem sok esélyt lát arra, hogy az SZDSZ szerepet vállaljon a következő kormányban, ha a szocialisták abszolút többséget

szereznek a parlamentben. Ebben az esetben ugyanis a szabaddemokraták nem tudnák megfelelően képviselni választóikat. A liberális párt 90–100 képviselőt szeretne a T. Házba küldeni, vagyis körülbelül a helyek 25 százalékát megszerzeni. Amennyiben ez sikerül, és az MSZP nem szerzett abszolút többséget, akkor minden valószínűség szerint megindulhatnak a tárgyalások a szociálliberális koalícióról – vélekedett Kuncze Gábor, akit az újságírók ezúttal egy hajó fedélzetén faggattak. Az SZDSZ ugyanis szombaton rendezte meg, immár hagyományos hajókirándulását, amellyel a Budapesttől délre fekvő Pest megyei Duna-szakasz környezeti problémáira kívánta felhívni a figyelmet. A Budapest–Dömsöd–Budapest úton jelen voltak az érintett települések SZDSZ-szel rokon-szervező lakosainak küldöttei, valamint a párt Pest megyei képviselőjelöltjei is.

■ Horn Gyula: AZ MSZP koalícióban gondolkodik

Az MSZP igen is koalícióban gondolkodik. Nem akarunk olyasfajta egypárti kormányzást, mint amilyet az MDF valósított meg Magyarországon – szögezte le Horn Gyula, hozzátéve: készek minden demokratikus erővel összefogni, amely az elmúlt négy esztendőben nem kompromitálta magát a hatalomban, és nyitottak a pártokhoz nem tartozó személyek, mozgalmak iránt. Az MSZP elnöke bal-esetét óta vasárnap először vett részt nyilvános rendezvényen, amikor beszédet mondott a szocialista kampányfőnökök és megyei elnökök budapesti tanácskozásán.

A pártelnök a továbbiakban köszönetet mondott az MSZP összes jelöltjének az elért eredményért. Okosnak és felnőttnak nevezte a magyar társadalmat, hisz a szélsőséges támadások nem tudták elfordítani

az emberek bizalmát tőlük. Május 8-án leadott szavazataikkal a polgárok kinyilvánították, hogy nem lehet büntetlenül népre-nemzetre hivatkozni, közben a legalapvetőbb érdekei ellen cselekedni, s egy szűk hatalmi elitet szolgáló politikát folytatni. Az MSZP elnöke ismét leszögezte, hogy semmiféle felelősségrevonás-

sal, számonkéréssel nem foglalkoznak. Mint mondta: hagy-ni kell az elmúlt négy év emléket elsüllyedni a múltban.

Horn Gyula a választások második fordulója kapcsán felhívta a kampányfőnökök figyelmét: ne hallgassanak azok-ra, akik azt mondják, hogy a szocialisták túlnyerik magukat. – Nemcsak minden mandátumra, hanem minden egyes szavazatra is szükségünk van – hangoztatta, hozzátéve: hazudik, aki azt mondja, az MSZP nem akar a május 8-án született lehetőségével élni. Meglátása szerint van esély arra, hogy az MSZP abszolút többséget szerezzen, de, mint hangsúlyozta: akkor is emberközpontú politikát kívánnak folytatni, és koalíciós kormányt képzelnék el.

POLITIKAI HIRDETÉS, POLITIKAI HIRDETÉS, POLITIKAI HIRDETÉS POLITIKAI HIRDETÉS, POLITIKAI HIRDETÉS, POLITIKAI HIRDETÉS POLITIKAI HIRDETÉS, POLITIKAI HIRDETÉS

Jó-e az országnak, ha az MSZP egyedül alakít kormányt?

A megkérdozettek
így válaszoltak:
(két nappal az első forduló után)

Telemédia / Magyar Hírlap
1994. május 12.

hátrányos: 53%

előnyös: 14%

Május 29-én
Ön dönt.

SZDSZ